

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN,
21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN
ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG.”

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland „ 4.—
Afzonderlijke nummers „ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per regel f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels „ 0.12 1/2
„ „ „ 1000 „ „ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
□ Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweken tusschen Nederland en hier ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f — 's jaars, (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50).

Zij die f 5.— of meer contribueeren of een gift in één's schenken van f 100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Koloniaal Weekblad toegezonden.

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen. — Uit de O.-I. Mail. — West-Indië. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Feuilleton. — Ingezonden. — Van Vreemde Koloniën. — Leeszaal. — Oost- en West-Indisch Litteratuur overzicht. — Officiële Berichten. — Passagierslijst.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

I. Concept-notulen der Jaarlijksche Algemeene Vergadering, gehouden te Utrecht, op Zaterdag den 18en Juli 1909, des namiddags ten 2 1/2 ure, in het Hotei de l'Europe, aan het Vreeburg.

Aanwezig zijn de heeren C. R. Bakhuizen van den Brink, voorzitter; A. B. J. Prakken, wd. onder-voorzitter, A. A. C. Harting, penningmeester, en E. van Assen, secretaris.

Verder de navolgende leden van het Hoofdbestuur: Mevrouw M. Ten Bosch—Bosscher, 's-Hage; Mevrouw J. E. van Oeveren—van Schaik, Utrecht; Th. J. A. van Zijl de Jong, Zutphen; I. Gerdes Oosterbeek, Apeldoorn; Th. Almerood, Amsterdam; Prof. Mr. J. E. Heeres, Leiden.

Voorts waren aanwezig de navolgende heeren als afgevaardigden van de afdelingen, n.l.: A. Wal-land, Zutphen; H. Kohlbrugge, Utrecht; Mr. G. Rijke, Leiden; C. de Vries, Amsterdam; H. J. M. Baumann, Arnhem; J. H. Calmeyer; L. A. Martens, 's-Hage; R. A. J. van Delden, 's-Hage; D. G. J. Beyens, Nijmegen.

De afdelingen Breda en Rotterdam hadden zich niet doen vertegenwoordigen.

In verband met het voorschrijf van art. 10 der Statuten, brengen de acht vertegenwoordigende afdelingen 33 en de president één stem, of totaal 34 stemmen uit.

De voorzitter opent de Vergadering, en heet allen hartelijk welkom op de eerste vergadering in de tweede tienjarige periode der Vereeniging, ontstaan op de Tentoonstelling van vrouwenarbeid.

De eerste jaren van eene Vereeniging zijn de moeilijkste; de tijd van leven en streven.

Mevrouw van Zuylen heeft zorg gedragen voor een feestnummer van het Koloniaal Weekblad (No. 18); hij zou dus in herhaling vervallen.

Met 200 leden begonnen, is de Vereeniging nu reeds gestegen tot meer dan 2000.

In alle deelen des Lands heeft zij vertakkingen.

Hare werkzaamheden breiden zich uit.

Zij bevordert de belangen der bewoners, hun kennis, de gemeenschap tusschen Nederland en zijne bezittingen.

Toch hebben wij somwijlen reden tot ontmoediging. Wij konden tienmaal meer leden hebben. Langzame vooruitgang maakt zwaar werk.

En wanneer wij de toekomst soms somber inzien, is dit niet de schuld van de aanwezigen, ook niet van de afwezigen, die door hun lidmaatschap van hunne belangstelling blijken gaven, maar van de velen, die, hoewel veel belanghebbende bij Indië, waaraan zij hun welvaart te danken hebben, zich nochtans niet aansluiten.

Dan zeker zijn wij, die in Indië hebben geleefd, daar het schoone en goede hebben gezien en ondervonden, onbillijk met den „huiszittenden” Nederlander te verwijten gebrek aan belangstelling in het lot dier rijke bezittingen, niet te beseffen de waarheid van de spreuk, door wijlen den heer van Zuylen geplaatst in het hoofd van ons Orgaan: „Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang, dan moeten wij het de Nederlandsche pers vergeven, dat zij in den heeten strijd voor de partijpolitiek, harer richting onbewust, de spreuk handhaaft: „Vivent les principes, périssent les colonies.”

Wij zijn hier tezamen gekomen om de belangen te bespreken, welke de Vereeniging „Oost en West” voorstaat. Laat ons niet versagen!

Een stem uit het Dagelijksch Bestuur schreef in het Feestnummer:

Het einde van het eerste tienjarig tijdvak vindt ons dus werkzaam en vol moed, maar voldaan zijn wij nog lang niet. Is onze vereeniging ten deele de vrucht van de in de latere jaren hier en daar opkomende belangstelling voor Indië en zijne bewoners, mogen wij ons met bescheidenheid beroemen, die belangstelling te hebben aangewakkerd, het kleine licht, dat wij ontstoken hebben, ontvlamde in een volgend tienjarig tijdvak tot een hel lichtenden fakkel, die boven onze Vereeniging uitsteekt als het licht, waarop ieder met vertrouwen aanstuurt, die mede wil werken tot het geluk en de welvaart van Oost- en West-Indië.

Eendracht in samenwerking van commissiën, afdelingen en leden in de Vereeniging, besef van de heiligheid van de groote kostbaarheid van den band, die Indië en Nederland verbindt, bij allen in Nederland, zij de leus bij het intreden van het nieuwe tijdvak!

Zoo zij het!

De notulen der vorige vergadering van 11 Augustus 1908 te Breda gehouden en opgenomen in het Koloniaal Weekblad van Donderdag 20 Augustus 1908 No. 34, worden goedgekeurd en gearresteerd.

I. Het verslag omtrent de werkzaamheden en den toestand der Vereeniging in het jaar 1908, voorkomende in de Koloniale Weekbladen 1909 Nos. 22, 23, 24, geeft geen aanleiding tot opmerkingen, en wordt goedgekeurd.

De voorzitter benut deze gelegenheid om de aanwezigen te wijzen op de belangrijke diensten, welke bewezen zijn door den penningmeester van het Hoofdbestuur, A. A. C. Harting, door wiens persoonlijke bemoeienis tal van leden tot de Vereeniging toetraden.

Verder zet hij uiteen de wijze, waarop die toetreding is verkregen en acht het optreden van den penningmeester een goed voorbeeld voor anderen en alleszins aanbevelenswaardig om na te volgen.

II. Aan de orde zijn thans de Rekening en Verantwoording van het geldelijk beheer der Vereeniging, welke zijn opgenomen in het Koloniaal Weekblad van 24 Juni 1909 No. 25.

De voorzitter leest daarbij voor het verslag der Commissie tot onderzoek van die Rekening en Verantwoording, voorkomende in het Koloniaal Weekblad van 1 Juli 1909 No. 26, er tevens de aandacht op vestigende, met welk een groote zorg die Commissie de Rekening en Verantwoording heeft nagezien.

De heer Prakken verklaart, in verband met het slot van dat verslag, waarin met een enkel woord over de vroegere nadeelige exploitatie van het Restaurant wordt gewezen, dat gevoelen niet te deelen.

Mevrouw Ten Bosch—Bosscher vestigt de aandacht op het feit, dat de waarde van de meubels op de 1e Etage in het perceel Heulstraat 17, als zijnde gekocht van het Restaurant, later in rekening zal moeten worden gebracht, bij de opmaking van het nadeelig saldo van de Rekening van het Restaurant.

De heer de Vries wijst op een paar drukfouten, voorkomende in de Rekening en Verantwoording.

De voorzitter zegt toe, dat hij op die fouten zal letten en stelt den heer Prakken en Mevrouw Ten Bosch—Bosscher voor om hunne opmerkingen voor te brengen bij het nader te bespreken onderwerp van het Restaurant.

De Rekening en Verantwoording wordt daarna goedgekeurd en den penningmeester — onder dankbetuiging voor het uitstekend geldelijk beheer, — acquit en d'charge verleend.

Tevens wordt hier openlijk dank gebracht aan de leden der Commissie tot onderzoek der Rekening en Verantwoording, voor de wijze, waarop zij haar taak heeft opgevat en het verslag heeft opgesteld.

De voorzitter stelt, in verband hiermede, voor om dezelfde leden in de Rekening- en Verantwoordingscommissie te benoemen, n.l. de heeren A. H. G. Fokker, Mr. J. H. Andries en W. van der Zijl, en als plaatsvervangende leden de heeren L. A. Martens, A. K. Nolthenius en A. B. J. Prakken. De vergadering vereenigt zich hiermede.

III. De voorziening in de vacature van het Hoofdbestuur, geeft den voorzitter aanleiding tot eenige toelichting en tot de mededeeling, dat, tengevolge van het niet raadplegen der door het bestuur van de afdeling Nijmegen gedane voordracht ten deze, het Hoofdbestuur ten onrechte tot het aanbevelen van twee kandidaten is overgegaan, dat deze vergissing is hersteld door de voordracht van

deeling te doen in het Koloniaal Weekblad (No. 27, 8 Juli 1909) en de verontschuldigen aan te bieden, waarmee het afdeelingbestuur genoegen nam.

Overgaande tot de verkiezing en benoeming van zes leden van het Hoofdbestuur, wijst de uitslag der stemming aan, dat gekozen zijn de navolgende heeren:

A. B. J. Prakken, den Haag, 34 stemmen; J. H. Calmeyer, Apeldoorn, 34 stemmen; Th. J. A. van Zijl de Jong, Zutfen, 34 stemmen; Mr. H. Smeenge, Amsterdam, 34 stemmen; J. C. van Reijn, Breda, 34 stemmen; F. E. Luitjes, Nijmegen, 32 stemmen. De heer Mr. W. C. van Benthem Jutting te Nijmegen verkreeg 2 stemmen.

Het geheele Hoofdbestuur is thans samengesteld als volgt:

Namen.	Functie.	Woonplaats	Dat.v. aftr.
C. R. Bakhuizen v. d. Brink	Voorzitter	's Hage	1910
A. B. J. Prakken	Ond.-voorz.	id.	1911
E. van Assen	Secretaris	id.	1910
A. A. C. Harting	Penningm.	id.	1910
Mev. M. ten Bosch-Boscher		id.	1911
Mr. H. Smeenge		Amsterdam	1912
Th. Almerood		id.	1911
T. Gerdes Oosterbeek		Apeldoorn	1911
J. H. Calmeyer		id.	1912
L. A. H. Lamie		Arnhem	1911
J. C. van Reyn	Leden.	Breda	1912
Prof. Mr. J. E. Heeres		Leiden	1911
F. E. Luitjes		Nijmegen	1912
Jhr. Mr. J. L. W. C. von Weiler		Rotterdam	1910
Mevr. J. E. van Oeveren-v. Schaik		Utrecht	1910
Th. J. A. van Zijl de Jong		Zutfen	1912

IV. De begroting voor het jaar 1910 (Kol. Weekblad 1909 No. 26) wordt nu door den voorzitter toegelicht en medegedeeld naar aanleiding van den post voor het Koloniaal Weekblad, dat de nieuwe rubrieken „Wat de Inlander zegt” en „Wat de Chinees vertelt” veel sympathie ontmoeten, vooral bij de Inlanders in Indië.

Eenige Maleische bladen hebben reeds eene aansporing gericht om tot de Vereeniging als lid toe te treden, en zelfs heeft een damescommissie in de „Poetri Hindia” een toetreden tot de Vereeniging aangeprezen en den wensch uitgesproken van de toevoeging aan het Koloniaal Weekblad van een geïllustreerd bijvoegsel in de Maleische taal.

Ten aanzien van den post „huishuur” wijst de voorzitter op den door het bestuur van de afdeling den Haag genomen gewichtigen stap der verhuizing van het bureau der afdeling in de Heulstraat 17 naar het perceel Laan van Meerdervoort 195 en zulks met ingang van 1 Mei 1910.

Omtrent de gevolgen van dien maatregel valt natuurlijk op dit oogenblik nog niets te zeggen, doch dat nadere voorzieningen ten deze — in verband met den stand der kas van het Hoofdbestuur — noodzakelijk zullen blijken, is aan geen twijfel onderhevig.

Tenslotte beveelt de Voorzitter het goedkeuren der posten, op de Begroting voorkomende, aan, waarmee de Vergadering zich vereenigt.

V. De afdeling Utrecht prijst het denkbeeld aan om bij de Regeering aan te dringen tot het geven van subsidie voor het houden van voordrachten, evenals bij den Middenstand.

De Voorzitter verklaart zeer veel goeds in dit voorstel te zien en zegt ernstige overweging toe door het Hoofdbestuur.

VI. Aan de orde wordt gesteld het voorstel der afdeling „Utrecht” (Kol. Weekblad 18/3-09-11) luidende als volgt:

„De Vereeniging Oost en West” trachte het daaraan te leiden, dat het bericht van rampen, als „onlangs voorgevallen te Pendjaloe, voortaan langs „telegrafischen weg ter kennis van het Nederlandsch „publiek worde gebracht, hetzij door middel der „Nederlandsche dagbladpers, hetzij door de Vereeniging Oost en West.”

De Voorzitter merkt naar aanleiding hiervan op, dat van de dagbladpers in deze niet veel steun te wachten is, daar reeds door deze zooveel geld aan telegrammen wordt besteed.

Dat het bericht van de ramp bij Pendjaloe zoo laat het Moederland bereikte, was ook wel eenigzins eene toevalligheid, daar meestal toch dergelijke rampen terstond aan den Minister van Koloniën worden geseind.

Overleg was door het Hoofdbestuur gepleegd met den Vertegenwoordiger te Batavia, aan wien het verzoek in nadere overweging is gegeven. Ook is dadelijk na de ramp van Korintji, zoodra dit hier te lande bekend was, telegrafisch eene som van f 25 beschikbaar gesteld.

De Voorzitter meent, dat aldus aan den wensch van de afdeling Utrecht zooveel mogelijk was voldaan.

De afdeling verklaarde zich hiermede tevreden gesteld.

Naar aanleiding van eene opmerking van het lid S. H. Tjabring her afdeling Utrecht wordt bepaald, dat, mochten van den vertegenwoordiger te Batavia berichten van rampen enz. bij het Hoofdbestuur in komen, deze aanstonds aan de dagbladpers zullen worden medegedeeld.

VII. De afdeling Zutten had een voorstel ingezonden van wege „Oost en West” op te richten een bureel van advies en voorlichting, tot hetwelk zich allen kunnen wenden, die in Indië jonge werkkrachten zoeken en allen, die in Nederland zich of hunne zonen wenschen op te leiden tot hetgeen voor een loopbaan geschikt maakt. (Kol. Weekbl. 8 April 1909-14).

De Voorzitter deelt mede, dat dit voorstel ernstig is overwogen. Reeds is door het Hoofdbestuur eene dergelijke commissie in het leven geroepen, welke ten doel heeft jongelieden uit Oost- en West-Indië raad en bijstand te verleenen.

Voorts is er eene commissie benoemd, welke zich ter beschikking stelt voor hen, die inlichtingen omtrent bestaande betrekkingen, zoowel ambtelijke, als particuliere, wenschen in te winnen, zooals Zutten beoogt. (Kol. Weekbl. 24/6-09-25). Deze Commissie is echter nog niet geconstitueerd.

De secretaris van het Hoofdbestuur, die ten deze bemoeienis heeft met die commissie, licht een en ander toe en verklaart reeds een tweetal personen schriftelijk te hebben kunnen voorlichten en te kunnen verwijzen naar boekwerken, waarin eene beantwoording voorkwam van de gestelde vragen.

In overleg met het bestuur van de Commissie tot verspreiding van populaire kennis omtrent Nederl. Oost- en West-Indië is besproken het denkbeeld om boekjes uit te geven, die tot voorlichting zouden kunnen dienen, in den geest van het werkje van den Controleur A. J. H. Eyken, hetwelk onlangs is uitgegeven en handelt over den werkring van den Controleur op Java.

De stand der kas van de Vereeniging laat ons over het algemeen echter geene groote uitgaven toe; wellicht, dat er ten deze termen bestaan om subsidie van de Regeering aan te vragen en dergelijke werkjes, doch meer voor het doel geschreven, wat met het genoemde boekje niet het geval is, in de hoogere klassen van de gymnasia en de Hoogere Burgerscholen te verspreiden.

Zutten, hoewel zeer dankbaar voor de ontvangst van haar voorstel, meent toch te moeten aandringen op eene andere wijze van hulp en voorlichting dan door boekjes.

Spreker wenscht, dat een Centraal Bureau worde opgericht en meent, dat de Dagbladpers in deze zeer veel kan doen, dringt er daarom op aan, dat het Hoofdbestuur er op aansture om de sympathie der Pers op te wekken en streven en werken van „Oost en West” bij haar meer bekend te maken.

Verder staat spreker stil bij de volgende vraag in een artikel van het Koloniaal Weekblad gesteld: Is het wel gewenscht om personen als het ware naar Indië te drijven en zodoende het Europeesch element in Indië te versterken?

De Voorzitter verklaart niet te verwijten, maar te betreuren, dat de pers zoo weinig aandacht aan het Koloniaal Weekblad schenkt.

Naast de Telegraaf, die tot sprekers groote vol-doening reeds is begonnen de aandacht te wijden aan de rubrieken „Wat de Inlander zegt” en „Wat de Chinees vertelt”, bemerkt hij er in andere bladen niet veel van.

Intusschen zegt de Voorzitter toe dat het Hoofdbestuur rekening zal houden met de gegeven wenschen, en dat in het bijzonder de aandacht zal worden gewijd aan het geven van openbaarheid van het streven en werken der Vereeniging, middels de Pers.

VIII. Bij de behandeling van het onderwerp der Statuten en Reglementen der afdelingen, en meer in het bijzonder het verschil met de afdeling 's-Gravenhage over art. 16 van het Ontwerp Huishoudelijk Reglement benut de Voorzitter de gelegenheid, om de afdelingen in herinnering te brengen om, in verband met de gewijzigde statuten van het Hoofdbestuur, ook hare nieuwe reglementen in te dienen en die door het Hoofdbestuur te doen bekrachtigen.

Aan de hand van de agenda, waarin onder nummer 10, het geschil van het bestuur der afdeling 's-Gravenhage en het Hoofdbestuur is aangegeven, leest de Voorzitter de gevoerde correspondentie ter zake voor en stelt spreker, om ten deze niet te uitvoerig te worden, in het kort, aan de Vergadering de vraag ter beslissing voor, n.l.:

„Is de Vergadering van oordeel, dat het Hoofd-

„bestuur zich met het onderwerp in kwestie al dan „niet bemoeie.”

De beantwoording dezer vraag lokte eenige discussie uit.

In het algemeen wees men op de volgende punten:

1e. dat er steeds verantwoordingen van de gelden der afdelingen worden ingediend, die gecontroleerd worden door leden van de afdelingen;

2e. dat de afdelingen rechtspersoonlijkheid bezitten en het Hoofdbestuur nimmer recntens aansprakelijk is voor de gevolgen van mogelijk wanbeheer der afdeling;

3e. dat de leden van de afdelingen de controle op hun eigen bestuur in handen moeten houden.

Het voorstel in stemming gebracht, was de Vergadering van meening, dat het Hoofdbestuur in het geschil, waarvan hier sprake was, zich van inmeniging had te onthouden.

IX. Ten aanzien van de mededeelingen betreffende eenige andere onderwerpen, gaf de Voorzitter het navolgende te kennen:

a. Propaganda.
De propaganda circulaire waren gedrukt, verspreid en, waar noodig, toegelicht.

Van de 20.000 circulaire waren ongeveer 3000 verzonden, waarvan 1000 naar Nederlandsch-Indië. Belangstellenden kunnen ze verkrijgen bij den Secretaris van het Hoofdbestuur.

b. Jaarboekje.
Op de uitgave van het jaarboekje werd gewezen, dat het tegen den prijs van f 0.25 per exemplaar verkrijgbaar is.

Ondanks alle publiciteit in het Koloniaal Weekblad is er bij de leden weinig belangstelling voor.

Aanbeveling verdiende het, in navolging van de afdeling Zutten, den leden gratis een exemplaar toe te zenden, zoodat het Hoofdbestuur in de onkosten werd tegemoet gekomen.

Enkele afdelingen hadden geldelijke bezwaren tegen die gratis-verstrekking, doch het bestuur der afdeling 's-Gravenhage en zegde toe in het jaar 1910 in den geest van Zutten te zullen handelen.

De heer van Delden stelde voor den prijs per exemplaar op f 0.10 te stellen, hetgeen de Voorzitter toezeigt te zullen overwegen.

c. Tienjarig bestaan.
Bij het tienjarig bestaan is eene feestuitgave gratis aan de leden toegezonden van de Rede, uitgesproken door den oud-hoogleraar Prof. Dr. H. Kern op het 30ste Nederlandsche taal- en letterkundig congres, gehouden te Leiden van 26—18 Augustus 1908.

Voorts wordt door den Voorzitter gememoreerd, wat het Hoofdbestuur in het afgelopen jaar verricht heeft, al hetwelk meest alles in het jaarverslag van het Koloniaal Weekblad (Nos. 22, 23 en 24) is opgenomen.

d. Studiecommissie.
Omtrent het ontstaan dezer Studiecommissie verstrekt Prof. Mr. J. E. Heeres, als voorzitter der commissie, eenige inlichtingen.

Het aantal Indische jongelieden, dat in Nederland de opvoeding voltooit, bedraagt — voor zooveel bekend — 32.

De meeste dier jongelieden zijn van Java afkomstig; de overigen van de Buitenbezittingen.

Een huishoudelijk Reglement werd vastgesteld.

De Commissie stelt zich met succes in betrekking met die jongelieden en blijft diligent.

In het eerstkomende jaarverslag hoopt de commissie alle inlichtingen te verstrekken.

Spreker dankt het Hoofdbestuur voor het brengen van een post, groot f 50.—, op de begroting ten behoeve van die commissie.

e. Het Restaurant.

De Voorzitter deelt mede, dat het restaurant door de afdeling 's-Hage, voor hare rekening, wordt voortgezet.

Mevrouw M. ten Bosch—Bosscher brengt nogmaals ter sprake hetgeen zij sub II heet voorgedracht, ten aanzien van de waarde der meubels op de 1ste Etage in het perceel Heulstraat 17, welke later in rekening zal moeten worden gebracht bij de opmaking van het nadeelig saldo der rekening van het Restaurant, waarop de Voorzitter te kennen geeft, dat deze aangelegenheid nader zal worden onderzocht.

Voorts ligt het in de bedoeling van het Hoofdbestuur om de aangelegenheid der geldleening geheel af te wikkelen.

X. De heer Martens vraagt of door het Hoofdbestuur reeds stappen zijn gedaan in zake de herdenking van het 300-jarig bestaan van het Gouverneur-Generaalschap, waarop destijds door de afdeling 's-Gravenhage de aandacht van het Hoofdbestuur werd gevestigd.

Wellicht, dat Professor Mr. J. E. Heeres bereid zou zijn om, bijv. door eene lezing, dat onderwerp te herdenken.

Prof. Heeres attendeert er op, dat, als men dien weg op wil, er nog zoovele andere belangrijke onderwerpen kunnen worden herdacht.

De Voorzitter zal gaarne een nader voorstel van de afdeeling 's-Hage tegemoet zien en overwegen.

Dit voorstel zou dan aan de afdeelingbesturen kunnen worden gezonden, met verzoek, te willen mededeelen, hoe over het onderwerp in kwestie wordt gedacht.

XI. De heer van Delden brengt ter sprake het bij brief van het Hoofdbestuur dd. 3 Mei 1909 No. 80 medegedeelde, waarin bezwaar werd gemaakt door het Hoofdbestuur om het voor perceel Heulstraat 17 aanwezige reclamebord tegen den prijs van f 22.50 over te nemen.

De hieruit ontstane discussie leidde tot het resultaat, dat de afdeeling 's-Gravenhage het aanbod om het reclamebord over te nemen, terugnam.

XII. De afgevaardigde van Nijmegen deelt mede dat in het volgende jaar aldaar eene Nijverheidstentoonstelling zal worden gehouden, bij gelegenheid van de opening der electriche tram.

Het afdeelingbestuur zou daaraan gaarne eene tentoonstelling van Indische voorwerpen verbinden, en vraagt daarvoor den steun in deze, als het kan ook geldelijk, van het Hoofdbestuur.

De voorzitter stelt voor, dat Nijmegen zijne vraag schriftelijk zal indienen bij het Hoofdbestuur, om hierin te beslissen en te weten wat de afdeeling wil.

Niets meer aan de orde zijnde sluit de Voorzitter, onder dankbetuiging, de vergadering.

De Secretaris,
E. VAN ASSEN.

II. Ten geschenke ontvangen het werk: „De Balata-industrie in Suriname, door den heer Fred. Oudschans Deentz.

Het zal later ter leestafel worden nergelegd.

Lager Onderwijs.

III. Ter beschikking van den gouv.-Gen. van N.-Indië kunnen worden gesteld onderwijzers, om te worden benoemd tot onderwijzer der 3e klasse bij het openb. Eur. L. O. daar te lande.

Voor inlichtingen en bijzonderheden wende men zich tot de afd. „Personeel” van het Dept. van Koloniën.

IV. Ten kantore Heulstraat 27 zijn alsnog verkrijgbaar:

a. Een boekje over Onze Oost, voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.

Prijs 1 ex. à f 0.10.

Prijs 50 ex. à f 2.80 en voor departementen en leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen

50 ex. à f 2.20, plus f 0.25 voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den inlander en zijn zieleleven, door den heer T. J. Bezemer.

Prijs 1 ex. à f 0.05.

Prijs 50 ex. à f 2.—, en voor departementen en leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen

50 ex. à f 1.55, plus f 0.25 voor frankeerkosten.

c. Nederlandsch Staatsblad 1907 No. 71, bevattende het Besluit op de Indische Bestuursopleiding.

Prijs 1 ex. à f 0.15 en de Nede.l. Staatscourant 1907 No. 75 à f 0.10 (oproeping van artsen)

d. Het jaarboekje der Vereeniging over het jaar 1903 à f 0.25.

e. De werkring van den controleur op Java, door A. J. H. Eijken, f 0.40.

f. De koninklijke besuiten betreffende de opleiding van militaire apothekers.

g. idem oproep van aspirant-ingenieurs en opzichters bij den Waterstaat in N.-I., doctoren in de rechtswetenschap en veeartsen.

Uit de O.-I. Mail.

Onderwijs en nog eens onderwijs.

Onlangs deed zich een interessant geval voor, demonstreerend, dat onkunde en domheid tot misdrijf voert, meldt het Bat. Nieuwsblad.

Pak Isnan, dus schrijft een der Inlandsche lezers van dit blad, werd veroordeeld tot 14 dagen krakal, omdat hij de padi van zijn buurman Hadji Ijas zonder diens toestemming gesneden had.

Op zichzelf is dit een zaak, zooals er meer zijn. Maar goed beschouwd is er een onschuldige drijfveer geweest tot het plegen dezer strafbare daad.

Hadji Ijas en Bapa Isnan hebben indertijd een proces gehad over bedoelde sawah. Isnan moest 't gelag betalen; inderdaad, Hadji Ijas was in zijn recht. Toen de zaak aldus beslist was, ging onze Hadji Ijas zijn veld beplanten, doch Isnan kon er zich maar niet in schikken; naar zijn overtuiging had hij volkomen recht op zijn sawah, ondanks de uitwijzing en beslissing van den landraad.

Toen hij, Isnan, dan ook door den wedana ondervraagd werd, en de vraag beantwoorden moest waarom hij de padi van Ijas gesneden had, zei hij: „wel! djoeragan, dat is mijn sawah!” „Maar Isnan, Ijas heeft de noodige stukken om te bewijzen, dat 't zijn, en niet jouw sawah is. Hier heb je een afschrift van je vonnis. Ik zal toch ook kunnen lezen, hoop ik. Geloof je me niet?”

„Jawel, djoeragan, maar djoeragan weet niet wat na den dag van uitwijzing gebeurd is. Dat stuk papier behoorde aan mij, ik heb 't peit gewonnen; doch Ijas en de tjamat hebben den boel veranderd. Zoo is 't en niet anders. Dat is een valsch stuk, djoeragan!”

Hoe groot de overredingskracht van de wedana ook was, Isnan bleef beweren, dat het geschrift valsch was.

Op de vraag van den wedana of hij lezen kon, antwoordde hij: „neen!”

Juist, en hierin ligt de diepere oorzaak. Had Isnan wel kunnen lezen, dan zou hij overtuigd zijn geweest, dat hij het pleit verloren had. Maar nu... ik vind het bovendien zeer vreemd, dat afschriften van vonnissen nooit in de landstaal vertaald worden. Waarom alweer een afschrift in 't hollandsch in handen te stoppen van iemand, die geen stom woord hollandsch verstaat, laat staan lezen kan. Zoo voert gebrek aan ontwikkeling tot overtreding en misdrijf.

Onderwijs voor Inlandsche meisjes.

Volgt men de berichten in den laatsten tijd, dan ziet men, dat ook de inlandsche meisjes met den tijd meegaan. Zoo o.a. is te Buitenzorg de vorige maand de dochter van den djaksa te Tangerang benoemd tot kweekeling-onderwijzeres aldaar. Er komt te Buitenzorg behoeft aan een inlandsche meisjes-school evenals te Batavia.

Er bestaat nu een cursus voor inlandsche meisjes, aan het hoofd waarvan staat de bekende mantri-goeroe der eerste school, Mas Ismail. Het aantal leerlingen bedraagt thans ruim 50; en nog steeds neemt het aantal toe. Ook Ismail's vrouw staat haar wederafst bij, n.l. in het les geven in fraaie handwerken aan de meisjes der hoogste klasse.

Zoo schreeuw ons uit alle hoeken van Java die innige drang naar onderwijs toe. Maar er zijn nog altijd zich noemende voorlichters, die dit ontkennen.

De dochter van den patih van Magelang is een half jaar geleden geslaagd in het klein ambtenaars-examen. Het meisje, leergierig, wilde nog verder, en een paar maanden geleden is zij geslaagd in het toelatingsexamen H.B.S. te Semarang.

Ook de dochter van Raden Admodirono, architect te Semarang, bezoekt aldaar de H.B.S., zoomede de dochter van den regent van Demak.

Thans vernemen wij uit Serang, dat R. Adjeng Soelasma Djajadiningrat is geslaagd in het kleinambtenaars-examen.

Te Buitenzorg is verleden jaar de dochter van den demang ook geslaagd voor de H.B.S. te Batavia, en nog kort geleden zijn de dochters van den djaksa te Buitenzorg toegelaten tot de artsenschool.

Uit Djocja wordt gemeld, dat reeds een aantal candidaten voor onderwijzers studeeren. Te Karang-anjar bestaat een gouvernementis meisjes-school, de eenige op Java.

Als het gouvernement er maar niet voor te vinden is voor de inlandsche meisjes scholen te openen, zou misschien Boedi Oetomo in die richting werkzaam kunnen zijn”, zoo besluit het blad.

Een paar nieuwe Inl. weekbladen.

Naar wij uit de jongste mail lezen is bij gezegzaam aantal abonnementen, de heer A. L. W a w o R u n t u voornemens van af 1 Juli 1909 voorloopig tijdelijk de redactie van een door de firma Gebroeders Que te Menado uit te geven weekblad dat de „Menado-Courant zal heten, op zich te nemen.

Aangezien zoowel onder vreemde oosterlingen, (Chineez en Arabieren) als inlanders op Noord- en Midden-Celebes, Ternate, Ambon, Banda, de Sangir- en Talaut-eilanden, zeer velen reeds de Nederlandsche taal verstaan en lezen, stelt de redactie zich voor eenige kolommen van dit blad beschikbaar te stellen voor in de Nederlandsche taal gestelde artikelen en uittreksels uit verschillende Europeesche en Indische bladen en tijdschriften.

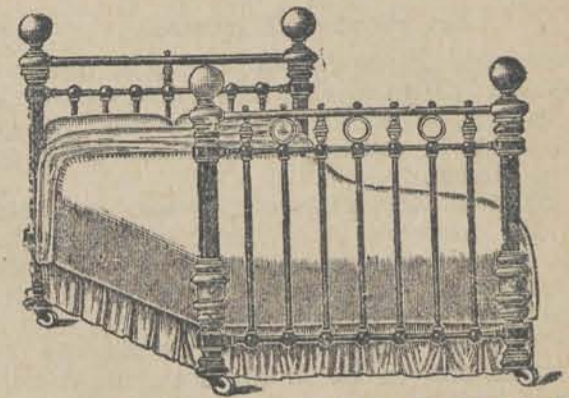
Dit weekblad zal bevatten: de voornaamste en belangrijkste berichten op verschillend gebied uit de residentien Menado, Ternate, Ambon en het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden; benoemingen, ontslag- en nadere besluiten, meer bepaaldelijk van belang voor deze streken.

De redactie beveelt zich bij allen aan voor bijdragen en berichten op elk gebied; echter zullen geene stukken, welke eene directe of indirecte kwet-

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE — PRINSESTRAAT.

TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —
van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJNEN GESLOTEN VAN half een TOT twee UUR.

Taxatie en Onderzoek.

TAXATIE van handelszaken en koopmansgoederen, bij zaakdeelname, koop en verkoop, brand- of waterschade; bij scheiding en erfenis.

**H. van Holk, Notarieel-
Accountant**
42 Gedempte Burgwal 42
DEN HAAG.

Accountants-onderzoek.

**„C”-School.
MUZIEK-ONDERWIJS**

Nieuwe Snel-methode om kinderen of volwassenen, alvorens zij een instrument gaan beoefenen, eerst aanschouwelijk de beginselen te leeren 1o. der muziek: de notenleer, maatverdeling, tempo's, rusten, het nauwkeurig lezen uit de 3 sleutels, enz.; 2o. der techniek: de pianotoetsen-kennis, viool- en dwarsfluitgrepen of die van 't koperen-instrument.

Compleet in 10 lessen.

Leuke Leermiddelen, Puzzle's, Zandfiguren. enz.

Lessen aan 't strand f2.50, aan huis f1.50, avondlessen f1.00, klas- of schoollessen f0.50 de persoon.

Schrijf een briefkaart aan de Directie van de „C”-SCHOOL, Ged. Burgwal 42, DEN HAAG. Spreekuur 's morg. 8—10. (Assistente gevraagd.)

sende persoonlijke strekking hebben, worden opge-
Hoofddoel van het blad zal zijn: bevordering der
belangen van het algemeen.

Eerstdaags wordt ook het eerste nummer van een
ander nieuw maleisch weekblad tegemoet gezien.
Het heet Boemi-poetra en zal onder de lei-
ding staan van den heer Mohamad Salim.

Een buitenlandsch geleerde.

Sinds eenige dagen vertoefte te Djocja, naar wij
in „Midden-Java lezen, een buitenlandsch ge-
leerde, en wel de heer Grubouer, een Beier van ge-
boorte, en in de laatste jaren professor in de zo-
logie te Berlijn.

Uit zijn wetenschappelijke werken was onze stad-
genoot Dr. Groneman hem bekend en dezen heeft
hij dan ook een bezoek gebracht. Over eenige da-
gen gaat dr. G. met professor Grubouer en een
reisgezel van dezen naar de Boroboedoer.

Deze geleerde stelt ook zeer veel belang in de
pamorsmedekunst, en zal moeite doen, dat de nik-
kelplaatjes, welke dr. Groneman tot nu toe ten ge-
schenke ontving van den Oostenrijkschen nikkelabri-
kant Krupp, in bepaalde afmetingen in den handel
zullen worden gebracht, opdat de pamorsmeden ze
later steeds gemakkelijk zullen kunnen krijgen en niet
afhankelijk behoeven te zijn van degenen, die deze
nikkelplaatjes toevallig bezitten.

Het blad kan hieraan nog toevoegen, dat het aan
professor Grubouer vergund werd, verschillende
photo's te maken in den kraton van den Sultan en
van den kroonprins, ook te zamen met hun ratoes,
enz. Deze geleerde wil die door hem zelf gemaakte
photo's van de vorstelijke familie aanbieden aan den
koning van Beieren, die in 1902 als kroonprins ook
den Sultan heeft bezocht.

Biljartfabriek „Emma“.

Naar wij in de Indische bladen lezen zal de heer
J. Walterop de Vries, kortelings uit Europa van
een zakenreis teruggekeerd, in Gang Ketapang een
nieuwe fabriek doen bouwen, waarin de deelen der
door hem geleverde biljarts geheel machinaal zullen
worden vervaardigd. De machinerieën, benevens tal
van nieuwigheden op het gebied der biljartin-
dustrie, zijn reeds onderweg. Door den arbeid van
deze fabriek zal de heer de Vries in staat zijn ge-
heel te voldoen aan de steeds groeiende vraag wel-
ke hem tot nog toe geregeld boven het hoofd
groeide. Het spreekt van zelf, dat het fabrikaat er
ook bij winnen zal; o.a. zullen meerdere nieuwe
houtsoorten gebezigd worden, b.v. het fraaie son-
kling.

Doch de fabrikant zal zich hiertoe niet bepalen.
Evenals in Europa de biljartfabricage meestal ver-
bonden is met de meubelfabricage, evenzo zullen
ook in de nieuwe biljartfabriek meubelen gemaakt
worden. Er zijn nl. plannen in wording, om, in
samenwerking met den heer E. Cuypers, volgens
door dezen aangegeven dessins, de meubelfabricage
in de nieuwe fabriek te beginnen.

De Kindervacantiekolonie, waartoe ook onze Vereeni-
ging, door middel van haar Weekblad, in samen-
werking met Mevr. Nellie van Kool haar steen-
tje bijbracht, schijnt goede resultaten af te werpen.
Wij lezen, dat de kleinen einde Juni terugkwamen, en
hoe ouders en voogden de kinderen gezond en vroo-
lijk konden afhalen aan het station Koningsplein.

Malaise in Deli.

„De ongunstige resultaten van den tabaksoogst
1908 en de nog slechtere vooruitzichten voor het
volgend jaar doen zich — naar de Sum. Post
mededeelt, — de laatste maanden in Deli in steeds
sterker mate gevoelen in den vorm van een vrij al-
gemeene malaise.

De cultuurondernemingen werken zoo zuinig mo-
gelijk, verschillende ondernemingen denken over in-
krimping, sommige zelfs over algeheele sluiting, en
het gevolg is, dat al wie er zijn bedrijf van maakt
om leveranties te doen aan ondernemingen, een ver-
mindering van orders constateert.

Vooraf in den materialen-handel is het zeer slap.
Uit zuinigheid wordt door sommige ondernemingen
zoo veel mogelijk met hout uit eigen omgeving ge-
werkt; goedkoopere soorten van allerlei materialen
worden uit dezelfde overweging geprefereerd, terwijl
de behoeften, zooals reeds aangeduid, tengevolge van
de inkrimpingen, verminderd zijn. Dat orders wor-
den afgesteld, is geen zeldzaamheid.

Echter niet alleen de materialen-handel ondervindt
den terugslag, in het algemeen is de invoer van
goederen sterk verminderd. Kwam het verleden jaar
omstreeks dezen tijd voor dat de D. S. M. wagens
te kort had voor het goederentransport, nu is daar-

van geen sprake en extra goederentreinen zijn niet
meer noodig.

Vooraf in Belawan is het merkbaar, welke malaise
er thans heerscht. Het is er bladsil aan de stei-
gers. De booten komen met weinig lading aan en
gaan met weinig lading weg. Tokohouders klagen
natuurlijk, en terecht, in 't algemeene koor mee.

Hierna beter — zegt de almanak; maar de tijds-
bepaling is uiterst ruim genomen, en het laat zich
voorloopig niet aanzien, dat het betere spoedig
komt.

Aldus de Sum. Post.

Een vereerende opdracht.

Wat eigenlijk nog een geheimpje had moeten blij-
ven, schijnt in Indië toch uitgelekt te zijn; onder
bovenstaand hoofd lezen wij n.l. hoe de Locomotief
uit goede bron verneemt, dat de heer Ducroo,
de technische leider van de batik-inrichting in de
vrouwengevangenis te Semarang, van Boeatan te
s-Gravenhage de vereerende opdracht heeft ontvan-
gen om een bedgordijn te doen vervaardigen, d.w.z.
te batikken, dat bestemd zal zijn voor het slaapvertrek
van prinses Juliana.

De eenige beperkende bepaling, aan deze opdracht
verbonden, is, dat voor het batikken van dat gor-
dijn van geen andere dan van Indische motieven ge-
bruik gemaakt mag worden.

Daar de heer Ducroo voornemens is als grond-
stof zijde te doen gebruiken waarvan de verschillende
banen later aan elkander genaaid moeten worden en hij
dus rekening dient te houden met de veranderingen
— krimpen etc. — welke die grondstof onder de
onderscheidene bewerkingen heeft te ondergaan, le-
vert de technische uitvoering van die opdracht haar
eigenaardige bezwaren en moeilijkheden op, zoodat
nog niet te zeggen is, in hoeveel maanden die ar-
beid gereed kan zijn.

WEST-INDIË.

SURINAME.

Herhaaldelijk wordt in de Surinaamsche pers ge-
klaagd over den toestand der koloniale vaartuigen.
„Onze West“ deelt mede, dat de gouverneur twee
officieren van Hr. Ms. „Utrecht“, den luitenant ter
zee W. Lam en den machinist K. C. W. Hantzsch,
in commissie heeft benoemd met den hoofdmachinist
der koloniale vaartuigen, den heer J. H. Bleckingh,
tot onderzoek van den toestand der koloniale
stoomschepen „Albina“ en „Curaçao.“

Hetzelfde blad vernam, dat door het oorlogschip
„Utrecht“ ééne peiling is verricht aan de monding
der Saramacca-rivier. Een plan is opgemaakt, om,
vermoedelijk met hulp van de marine, de hydrogra-
phische opname te voltooien. Inmiddels worden in
verband met de opname maatregelen getroffen, als
het plaatsen van bakens en peilschaalwaarnemingen,
terwijl — met het oog op het beruchte spoken van
de zee aan de Saramacca-punt — maatregelen wor-
den getroffen om een stoombarkas in zeevaardigen
staat te brengen voor de opname.

Den vijf Franschen vluchtelingen, die in een kor-
jaal vertrokken, in de hoop de Venezolaansche kust
te bereiken, is het na bovenmenselijke inspanning
gelukt de Surinaamsche kust weder te bereiken, ter
hoogte van Braampunt. Maar het vaartuig, of wat
daarvan was overgebleven, had nu ook zijn laatste
diensten bewezen. Om langs de kust te varen naar
Warappakreek, had men de hulp noodig van een
visscher, die tegen betaling daartoe bereid was. En
zoo bereikten de reizigers, na acht dagen zwalken,
weder het punt, vanwaar zij vertrokken waren, de
plantage Alliance, waar zij thans hun oud bedrijf
van houthakker hebben hervat.

Hun voortnemen is nu om te sparen, tot zij geld
genoeg hebben om met een der stoomgelegenheden
de reis te maken, die per corjaal mislukt is.

Vier andere Fransche vluchtelingen, die in een
open vaartuig van Fransch Guyana den ticht had-
den gewaagd, kwamen ook op de plantage Alliance.

Een eigenaardigheid was, dat één der Franschen
vlot Hollandsch sprak. Hij had zeker al meermaals
Suriname bezocht. Lang zou echter ditmaal het vrij-
heids-uitstapje niet duren, want reeds enkele dagen
daarna werden de vluchtelingen door de politie van
Alliance afgehaald en naar de stad vervoerd, om te
worden uitgeleverd.

Het „Protestantenblad“ meldt, dat een jonge Hin-
doe beweert, een geneesmiddel tegen lepra te kennen.

Reeds een paar zieken — zoo zegt men — moet
hij volkomen herstel hebben bezorgd, o.a. een jon-
getje van ongeveer 10 jaar, dat nu weer de school
bezoekt. De jonge man vertelt vroeger zelf in erge

mate ziek geweest te zijn, doch op zijn 15e jaar
door een hoogbejaard echtpaar, wonende buiten de
stad, genezen te zijn. Uit dankbaarheid heeft hij toen
voor de oudjes gewerkt tot hun dood. Deze zouden
hem dan voor hun sterven met het geneesmiddel
hebben bekend gemaakt.

Naar „Onze West“ vernam, zullen binnenkort we-
der terreinen voor den kleinen landbouw worden uit-
gegeven in den Saramacca-polder. De afwatering de-
zer terreinen schijnt voldoende verzekerd te zijn, ge-
heel onafhankelijk van de verdere voltooiing van den
polder.

Den 19en Juni werden door onder contract ver-
bonden ondernemingen en voor den kleinen land-
bouw, 14.518 bossen bacoven verscheept.

Dit is de grootste verscheeping geweest, welke tot
nu toe plaats had.

WAT DE INLANDER ZEGT.

In de Bintang Soerabaja bespreekt Si Kagok (=
middelslag) eenige vormen van Inlandsche eerbieds-
betuiging. In de eerste plaats zegt hij, dat ten on-
rechte de regenten en assistent-residenten zich met
goesti laten betitelen, een woord, dat een equi-
valent van het maleische toehan (met een h) is,
dat alleen gebruikt wordt ten opzichte van het Op-
perwezen, in tegenstelling van toewan (met een
w), dat heer, meester of gebieder beteekent. Goesti
mag men dan ook alléén zeggen, als men Allah
noemt, namelijk Goesti Allah. Ook wordt het
toegepast ten aanzien van een bepaalde klasse van
vorstentelgen te Solo en Djokja. Maar telkens, als
schrijver in een nieuwe afdeling geplaatst werd,
maakten zijne ambtgenooten hem er indachtig op dat
hij den bewoner van de lodji (= de woning wel-
ke den resident of assistent-resident van Landswege
is aangewezen) en van den kaboe paten (= de
woning van den regent) met goesti moest aan-
spreken, wilde hij niet in moeilijkheden komen.
Slechts bij uitzondering bleef deze waarschuwing
achterwege.

In de tweede plaats heeft hij het over het silo,
het gehurkt zitten op den grond met de beenen krui-
selings over elkaar. Niettegenstaande de Gouverneur-
Generaal herhaaldelijk aangedrongen heeft op het
weglaten van noodlooze hormalsbetuigingen heeft hij
ten deze nog maar weinig verandering opgemerkt.
Schrijver haalt een lofwaardige uitzondering aan van
een regent, die aan de inlandsche ambtenaren, te be-
ginnen met den rang van mantri, in zijne tegen-
woordigheid altijd op een stoel laat zitten. In de
meeste kaboe paten's echter krijgen de contro-
leur en aspirant-controleur een stoel, de patih, de
ambtenaar, die onmiddellijk op den regent volgt, en
hem steeds ambtshalve vervangt, als ook de districts-
hoofden, zitten op den grond. Bij gelegenheid van
bijeekkomsten, waar europeanen, chinezen, arabieren
en javanen tegenwoordig zijn, nemen in tegenwoor-
digheid van den regent, den resident en den assis-
tent-resident, de europeanen, chinezen en arabieren
op stoelen plaats, — alle inlandsche ambtenaren, te
beginnen met den patih daarentegen zitten op den
grond neergehurkt. Is dan een assistentwedono min-
der dan een gewone chinees of arabier? roept hij
uit. Er zijn regenten, die wel weten te zorgen, dat
zij in deze krijgen, wat hun toekomt, beweert schrij-
ver. Hiervan vertelt hij het volgende vermakelijke
staaltje: Toen de Soesoehoenan van Soerakarta eens
een bezoek zou brengen in zeker deel van het Gou-
vernementsgebied, vroeg de betrokken regent terstond
verlof om zich uit zijn regentschap te mogen verwij-
deren. Nadat hem dit was toegestaan, deelde hij het
zijn patih mede, die hem verwonderd aankeek, en
hem aan het aanstaand bezoek van den javaanschen
vorst herinnerde. Juist daarom, antwoordde hij,
wensch ik hier niet te zijn. Want in zijne tegenwoor-
digheid zal ik volgens onze étiquette gehurkt op den
grond moeten zitten, terwijl voor den resident, den
assistent-resident, de controleurs en alle overige
europeanen zetels gereed zullen staan.

Schrijver bidt daarom den Almachtige dag en
nacht, dat de javaan eindelijk van al die vernede-
rende gebruiken en gewoonten verlost moge worden.

Hetzelfde blad bespreekt ook het nederlandsch-in-
dische drukpersreglement. Het lijkt, zegt het, of het
Gouvernement zijnen dienaren toeroept: gij kunt in
uw werkring onverschillig zijn, uw plicht verza-
ken, mits wij het maar niet weten. Aan anonieme
brieven schenken wij geen aandacht. De kleine man
durft niet klagen, en wat de pers betreft, die heb-
ben wij van een muilkorf voorzien; als zij het een
en ander ten uwen nadeele durft zeggen, zal zij ge-
straft worden. Wij vragen niet, of het geschrevene
al dan niet waar is; in een drukpersdelict laten wij
de bewijsvoering niet toe. Hiervan zijn zoowel in-
landsche als europeesche ambtenaren bewust en wan-

meer een dagblad iets over een van hen openbaar maakt, dient deze dadelijk een aanklacht tegen dat blad in, opdat de schrijver wordt gestraft en beschuldigde rustig op den ingeslagen weg kan blijven voortgaan. Is dit niet fraai? vraagt schrijver. Nederland en Indië behooren wel bij elkander, maar toch bestaan in Nederland ten aanzien van persdelicten, geheel andere bepalingen. Het is echter gelukkig, erkent hij, dat er rechtens in Indië zijn, die in deze goede beginselen zijn toegedaan en bij het berechten van drukpersdelicten daarmede rekening houden. Zoo kon dan ook een inlandsch journalist van rechtsvervolging worden ontslagen. Tegenover dit ééne gunstige geval staan evenwel tal van veroordelingen, welke in Nederland niet uitgesproken zouden zijn. Dit is verkeerd, meent schrijver, want in vele gevallen kan de pers werken als rijstang, als zweep voor de landsdienaren, opdat zij hun ambts-eed niet schenden en den kleinen man geen noodloze moeilijkheden in den weg leggen. Wanneer, roept hij ten slotte uit, krijgt men in Indië voor de pers dezelfde bepalingen als in Nederland?

In de Pemberita Betawi brengt Bliksem afleider het feit ter sprake, dat in dit jaar zooveel inlandsche scholen der 1e en 2e klasse worden opgericht. Tal van candidaat-onderwijzers zullen tot onderwijzer benoemd worden en kunnen voorschot op hun salaris krijgen, wat een uitkomst is, want zij hebben het geld noodig voor de reis, voor aankoop van een woning op hunne nieuwe standplaats. Zij zullen echter niet allen in dezelfde conditiën komen. Er zijn er, die naar een plaats gaan met een ongezond klimaat; anderen moeten, om hunne nieuwe woonplaatsen te bereiken, een lastig en moeielijk traject afleggen, wat met groote kosten gepaard gaat. Ook de plaatsen, waar de scholen moeten komen te staan, zijn verschillend gekozen. Sommigen zullen verrijzen op de districts- en onderdistrictshoofdplaatsen, anderen in groote desa's met eene aanzienlijke bevolking. De keuze werd maar aan inlandsche bestuursambtenaren overgelaten, zonder dat van te voren door bevoegde personen een onderzoek was ingesteld. Vandaar, dat de verwachting wel eens niet met de uitkomst overeenkwam. Een assistent wedono had o.a. aldus geredeneerd: in zijn onderdistrict waren zeven desa's, voor iedere desa rekende hij 20 leerlingen. In zijn voorstel maakte hij melding van 7 maal 20 = 140 leerlingen. Maar hij verloor uit het oog, dat de plaats, waar de school zou komen, slechts een 22-tal huisgezinnen telde en dat de desa's van 10 tot 18 kilometers van de school lagen. Wanneer de assistent-wedono's en de desahoofden niet voor het onderwijs ijveren, zal de onderwijzer wel eens met moeilijkheden te kampen hebben en zal het wel eens kunnen zijn, dat de school niet bezocht wordt door het aantal leerlingen, waarop gerekend is. Zoo vertelt hij van een school in de Preanger Regenschappen, die gebouwd was voor 150 leerlingen en drie à vierduizend gulden gekost had. Toen ze geopend werd, waren er maar 60 leerlingen! De plaats, waar de school stond, leverde slechts 20 leerlingen. De overigen kwamen uit de ver afgelegen desa's. De onderwijzer riep de tusschenkomst van het desahoofd in. Een vijftiental knapen werden door de ouders naar het schoolgebouw gebracht, doch dezen weigerden binnen te treden. Een van hen, een knaap van pl.m. 13 jaren, ging wel op een bank

zitten, doch nauwelijks had zijne moeder zich een tiental schreden verwijderd of hij liep huilende weg! Het aantal leerlingen bleef op 60! Daarom acnt schrijver het noodig, dat de onderwijzer dikwijls met het districtshoofd of het onderdistrictshoofd overlegt, wat er gedaan moet worden om het schoolbezoek te bevorderen, anders zal het doel van het Gouvernement niet bereikt worden.

In de Pemberita Atjeh wijdt Sigirik aloes (= de fijne trilboor) een artikel aan de huisvlijt der vrouwen. De vrouwen in Nederlandsch-Indië, zegt hij, zijn over het algemeen ervaren in verschillende handwerken. Die van Palembang, Batoe Bahara, (Sumatra's Oostkust) Siak, Pontianak (Westkust van Borneo) weven fraaie kleederen, welke groote vermaardheid hebben, zelfs buiten Indië. Het is jammer, dat deze kunst zich niet over geheel Indië uitbreidt. Daarom roept hij zijnen rasgenooten toe om er werk van te maken, dat meer en meer vrouwen er langzamerhand handigheid en liefhebberij in krijgen.

De Perniagaan brengt ter sprake het omkopen van en het geven van geschenken aan ambtenaren, die met gezag bekleed zijn. Wat zij ontvangen, beschouwen de laag bezoldigden als een hijslag op hunne geringe bezoldiging en de grooten nemen het als een spaarduitje aan. Zij releveert o.a. het verhaal in Perelaer's Baboe Dalima, dat de echtgenoot van een hoofd van gewestelijk bestuur dikwijls een enveloppe van den pachter ontving, gevuld met bankbiljetten, van een resident van Sumatra's Oostkust, wiens inboedel bij zijn vertrek publiek verkocht werd en ongeveer een ton gouds opracht! — bij welke gelegenheid de administrateurs der tabaksondernemingen, pachters en aannemers exorbitant hooge prijzen betaalden voor de verschillende goederen, tienduizenden gaven voor een rijk, een tafel enz.

Gelukkig, zegt zij, zijn niet alle ambtenaren van die kracht. Niet allen zijn gesteld op geschenken. Een van die uitzonderingen was o.a. een resident van Cheribon, bij wien, kort na zijn optreden, bij gelegenheid van het nieuwejaar de handelaars champagne, vuurwerk enz. lieten brengen. Hij zond alles terug, zeggende, dat hij een voldoende salaris ontving om alles uit zijn eigen zak te betalen. Eenige dagen later liet hij de zenders bij zich komen, en vroeg hun: welke bedoeling zij met hunne geschenken hadden? Het was zoo de gewoonte, hield de hun antwoord. Kortom tijd daarna moest hij als policierichter de zaak van een chinees berechten, wiens broeder een groot handelshuis had en daarvoor veel in aanraking met ambtenaren kwam. De chinees was schuldig, en de policierichter veroordeelde hem tot ten arbeidstelling aan de publieke werken, de zoogenaamde krakalstraf. Hij haalde terstond een bankbiljet van f 1000 uit zijn zak en vroeg die som als boete te mogen betalen in stede van de vrijheidstraf te moeten ondergaan. Verontwaardigd joeg de resident hem weg en gelastte dat de veroordeelde de gevangenis zou voorttrekken. Zullen velen dit voorbeeld volgen? vraagt het b'a't.

WAT DE CHINEES VERTELT.

In hare rubriek „Hier en daar" bespreekt de Sinar Borneo het handeldrijven der chineezen. Het

die veel bij haar vader aan huis kwamen, maar die beseften, dat zij haar niets konden aanbieden, dan een paar woorden van troost. Den volgenden middag reeds rustte de oude Italiaan op het Roomsche Katholieke gedeelte van het kerkhof, en op den terugweg ging de oude priester, die haastiglijk van het naastbijzijnde, missiestation was ontsloten, even bij Arabella aan. Zij kende den vriendelijken ouden man wel, doordat zij meermalen bij hem in het kleine kerkje was geweest.

Hij sprak tot haar woorden van troost en berusting. Arabella was doodsbleek, maar zij vergoot geen enkele traan.

„Waar zult ge nu heengaan, lief kind?" vroeg hij op vriendelijken toon.

„Ik ga niet heen", antwoordde zij rustig. „Dit huis is het eigendom van mijn vader. Ik blijf hier wonen."

„Wilt ge niet de gastvrijheid aannemen van een der dames, met wie ik over u gesproken heb, tot er een geschikte boot aankomt, waarmede ge naar uw geboorteland kunt terugkeeren?"

„Neen, dat nooit."

De priester stond versteld, maar was verstandig genoeg haar zijn verbazing niet te toonen.

„Ik begrijp wel, wat er in u omgaat, arm kind, maar ik kom over een paar dagen wel eens terug en zal onderwijl voorbereidselen voor u doen in mijn

aantal tot deze natie behorende personen in Nederlandsch-Indië is niet gering, zegt zij, en verreweg de meesten van hen leven van den handel, men kan zeggen, dat den chineeschen emigrant geen ander middel van bestaan past dan de handel. Voor dit bedrijf is hij dan ook bijzonder geschikt en hij kan zonder groote kosten zijn handel uitoefenen. Het bestuur beschouwt de chineezen als vreemde oosterlingen, die op een vrij laag peil staan. Schrijver vindt dat oordeel niet gerechtigd, want zij dragen niet weinig bij tot den voorspoed van het land; hun handel levert geen onbelangrijke bijdrage aan de schatkist; hetgeen zij aan belasting en andere verplichte contributiën betalen is lang niet verwerpelijk. Bovendien zijn zij het, die de goederen, welke door de europeesche handelaren ingevoerd worden, onder de verbruikers brengen. Zonder hunne tusschenkomst zou de handel niet zoo'n omvang als tegenwoordig hebben. Dit kon men zien, toen Amerika en Japan door de chineezen geboycot werden. Door den handel dragen de chineezen ook niet weinig bij in de kosten van bestuur, en toch hebben zij niet dezelfde rechten als andere rassen, die in de schaduw van het rood, wit en blauw staan. Wanneer, vraagt schrijver, zal hierin verandering komen, zal dit stuitend onderscheid verdwijnen? Het is voor ons een raadsel, waarom in Nederlandsch-Indië het verschil tusschen japper en chinees zoo groot is als tusschen dag en nacht en dat niet-tegenstaande het Gouvernement niet zooveel voordeel van genen als van dezen trekt. Zeker! ik zal men daarop antwoorden, vervolgt hij, omdat de jappers een vooruitstrevende natie zijn. Een dusdanig antwoord vindt hij niet rechtvaardig. Het is waar, dat Japan in menig opzicht vooruitgegaan is, maar het gedrag der jappers in Nederlandsch-Indië moet het Nederl. bestuur toch wel hinderen. Dit laatste zal men van ons, chineezen, niet kunnen beweren, roept schrijver aan het slot — zeker terecht — uit.

De schrijver bedoelt hiermede, dat de japansche vrouwen, die in Indië komen, een enkele uitgezonderd, zich aan prostitutie overgeven en de jappers Nederlandsch-Indië afreizen met schiettenten, russische biljarten en andere dergelijke vermomde hazardspelen, welke den inboorling geld uit den zak kloppen, zonder hem iets behoorlijks daarvoor in de plaats te geven. Als hij bij toeval een prijs wint, is het meestal een voorwerp van geringe waarde. De mooie, dure prijzen zijn er alléén om slachtoffers te lokken.

INGEZONDEN.

Een „Keurkorps" van gepensioneerde militairen en zeelieden.

Voor eenige jaren opperde ik het denkbeeld om in Apeldoorn te vestigen: een Keurkorps, samengesteld uit oud-gedienden, die, soms met een onvoldoende pensioen, vruchteloos trachten een betrekking te krijgen, waardoor ze voor lediglooppen gevrijwaard zijn en een huwelijk kunnen aangaan. Ik heb ze gezien en gesproken de met een eervol verleden, met ridderorden en medaljes versierde, krannige mannen, uit Indië teruggekomen en nog vol

eigen parochie. Ik heb vernomen, dat Kolonel L. exécuteur is; ge kunt bij mij blijven, tot alles geregeld is, en wanneer uwe tegenwoordigheid hier vereischt wordt, zal ik u vergezellen."

„U is wel goed, Eerwaarde vader, maar ik wil evenmin dit huis als dit land verlaten", antwoordde Arabella rustig, bijna atstootend.

Was dit hetzelfde meisje, dat tot nu toe altijd zoo kinderlijk, zacht en vertrouwwol was geweest?

„Kind", zeide hij, nog altijd hopen de haar te overreden, „ge zijt hier geheel alleen, zonder vriend of raadsman. Beschouw mij dan als de man, die wil trachten in alles de plaats van uw vader te vervullen."

Arabella scheen ten slotte door zijn goedheid getroffen te worden. Haar oogen vulden zich met tranen, toen zij met haar blik een beroep op medegevoel tot den priester richtte.

„In deze droeve dagen kan de kerk u alleen troost bieden", ging hij voort. „Daar de wereld u niet langer een tehuis kan schenken, zult ge alleen een toevlucht kunnen vinden aan den boezem dier Moeder. Een poosje rustig te vertoeven in ons klooster te M. zal u troost schenken en geestelijk steunen en versterken."

(Wordt vervolgd.)

FEUILLETON.

Het hoogste Liefde-offer. *)

(Vervolg.)

Het was in het sterfhuis doodstil in dien tusschentijd, maar voortdurend kwam thans in z'n hoofd en in zijn hart de gedachte op: „Nu is uw tijd gekomen! Neem haar nu tot u! Zij heet niemand anders! Zij kan alleen gelukkig zijn met u, en gij met haar!"

Hij ging naar haar toe, stak haar deelnemend beide handen toe om haar op te richten, sloeg zijn arm om haar middel en drukte haar aan zijn hart, zonder echter den storm te verraden, die in zijn binnenste woedde. „Mijn eigendom ben je nu" fluisterde hij. „Wees niet angstig; voor eeuwig behoort ik je nu toe." Zij antwoordde niet, maar rustte met gesloten oogen in zijn armen, haar hoofd tegen zijn schouder aan geleund.....

Al spoedig fluisterde men, vertelde daarna op luiden toon, dat Arabella bij den dood van haar vader alle vrouwelijke bijstand had afgeslagen, behalve die van haar oude, getrouwe min, zelfs weigerde iemand te ontvangen, behalve eenigen der heeren,

*) Uit het Engelsch-Indische tijdschrift „East and West" van H. E. Meyr.

energie en levenslust, die mij hulp kwamen verzoeken ter bekoming van eenige betrekking. Ik heb ze met raad en daad bijgestaan, maar hoeveel teleurstellingen waren hun — en mij, die voor hen optrad — beschoren, wanneer het antwoord kwam: „boven de 40 jaar kan niemand geplaatst worden”, of: „indische militairen staan hier ter stede achter bij land- en stadgenooten”, enz. Ik ben overtuigd, dat er onder de gepensioneerde militairen en zee-lieden tal van brave kerels zijn, die echter door ledigloopen langzamerhand afdalen. Waarom hen niet geholpen aan een eervollen, materialen werkkring? Waarom met het niet opgericht: een Eere-Korps, om als lijfwacht te dienen en als eere-wacht aan het Paleis Het Loo?

Voor eenigen tijd werd mij door het Hoofdbestuur van het Fonds ter aanmoediging en ondersteuning van den gewapenden dienst, een brochure gezonden, geschreven waarschijnlijk door een oud-indisch militair, waarin met schrille kleuren geschilderd werd het ontzenuwde en verachtelijke leven, door gepensioneerde militairen in eenige dorpen op de Veluwe geleid en geleden. Wanneer zulke menschen aan hun lot worden overgelaten, verminderen zij bij den dag in gehalte, terwijl er materiaal genoeg onder voorhanden is om er op een schitterende wijze partij van te trekken en hen een eervol leven te doen leiden.

Wanneer door vaderlandslievende lieden geijverd wordt voor: algemeene volksweerbareid en ik mij daarbij aansluit, hoewel ik reeds sinds 1848 een voorstander was van: algemeenen dienstplicht en afschaffing van de verfoeilijke plaatsvervangings. Na 1874, het jaar der verschijning van de noodlottige vestingwet, heb ik niet stilgezeten en in verschillende dagbladen tegen die schandelijke, miljoenen-verslindende wet, geschreven. Het is hier de plaats niet om er verder over uit te weiden, alleen wensch ik nog te vermelden, dat, terwijl vele dagbladen en andere geschriften, aan mijn bestrijding der Vestingwet en aanbevelingen om door algemeenen dienstplicht tot een Volksleger naar Zwitsers model te geraken, plaats verleenden, slechts het vrijzinnig-democratische blad: Land en Volk — ofschoon ik tot de partij behoor — geweigerd heeft mijn pleidooi voor een volksleger en tegen doode weermiddelen — die, om financiële redenen, de vorming van een volksleger in den weg staan — op te nemen. „Van zijn vrienden moet men het hebben!”

Zutfen, 17 Juli 1909.

K. H. O. VAN BENNEKOM.

Van Vreemde Koloniën.

Deutsch-Samoa.

De Deutsche bladen hebben het rapport gepubliceerd van den gouverneur van Duitsch-Samoa, dr. Solf, betreffende de onlusten, welke in den archipel hebben plaats gehad. De daarin vervatte mededeelingen verschaffen geen licht over de vraag, welke door velen werd gesteld, naar aanleiding van de inlichtingen uit niet-officiële bron, betreffende het voorgevallene.

Er is toch niet meer of minder beweerd, dan dat de gouverneur plechtig zou hebben beloofd om geen der leiders met name Lawati niet lastig te vallen, waarop dezen op het kritieke oogenblik niet tot vijandelijkheden waren overgegaan.

Deze belofte is niet gehouden. Toen de in allerijl uit de Chineesche wateren ontboden Deutsche oorlogsschepen voor Apia waren verschenen, was het eerste werk van het bestuur geweest, om de leiders op te vatten en te verbannen.

In een schrijven van een planter in Samoa aan de Rheinisch Westfälische Zeitung wordt getuigd, dat de officiële verklaring als zoude de rust weer volkomen verzekerd zijn en als zouden de Europeanen niet het minste gevaar hebben geloopt, op geen enkelen grond berust en met de werkelijkheid in strijd is.

Ten einde aan te toonen, dat de bewoners van Samoa, wel verre van gelijk het bestuur beweert, geheel te zijn bedwongen, doen wat zij verkiezen, schrijft drze zegsman van het westphalische blad, dat alle stamhoofden den 6en Juli bijeenkwamen, en Malietoa Faalata kozen als eventuele opvolger van Mataafa, in diens hoedanigheid van Alri sili, d. i. koning. Die hoofden gingen daartoe over niet-tegenstaande de Deutsche regering heeft bepaald dat de waardigheid van alri sili zal worden afgeschaff bij het overlijden van den huidigen titularis.

Anderzijds trachtte het bestuur de verantwoordelijkheid voor de jongste onlusten van zich af te schuiven op de kolonisten. Het heeft getracht, de meening ingang te doen vinden, dat de onlusten

waren uitgebroken, omdat de inboorlingen, getuigen van het voortdurend geharrewar tusschen het bestuur en de kolonisten, dachten, dat ze nu ook wel het bestuur konden aantasten.

Ook zijn verscheidene kolonisten in staat van beschuldiging gesteld en ook reeds gestraft, wegens aanranding van het gezag.

Een kolonist werd met eene geldboete ten bedrage van 500 mark gestraft, naar aanleiding van de bewoordingen van een verslag, dat hij den bevelhebber van het Deutsche eskader had toegezonden. En toen de veroordeelde met verlof naar Duitschland dacht te gaan, werd hij door inlandsche politie-dienaren van boord gehaald.

Deze laatste omstandigheid noemt de brietschrijver reeds zeer ernstig voor het prestige der Europeanen, maar werd, volgens hem, nog verzwakt door het feit, dat de rechtbank, die het vonnis uitsprak, geen enkelen rechter telde, maar slechts uit ambtenaren der griffie was samengesteld.

Wij willen niet in de fout van zoovelen ten onzent vervallen, om alles maar voor waar aan te nemen, wat door mogelijk geïnteresseerden tegen het bestuur eener deutsche kolonie als deze wordt aangevoerd, maar we kunnen niet laten, toch onze bevreemding te kennen te geven, dat er nog ten onzent zoovelen zijn, die meenen ons koloniaal bestuur wegens dikwerf overdreven fouten voor de buitenlandsche vierschaar te mogen dragen.

Fransch Indochina.

De toestand laat in deze fransche kolonie nog steeds veel te wenschen over. De Dé-Tham, dien men in officiële berichten steeds ziet afgeschilderd als een man zonder eenigen invloed, maakt het het bestuur nog steeds erg lastig.

Onlangs heeft hij een Franschman, zekeren Charles Voisin, doen opvatten en gevankelijk naar zijne schuilplaats doen overbrengen. Voisin heeft in een schrijven aan zijne kennissen doen weten, dat hij behoorlijk werd behandeld, en verzocht hem levensmiddelen en goederen te doen toekomen, die hem dan ook reeds werden toegezonden.

De Dé-Tham moet zich thans in de buurt van Lang-Lai bevinden, in een ten Zuidoosten van het Tam Dao-gebergte gelegen woud, in vogelvlicht omstreeks 30 kilometers van Phuc-Yen verwijderd.

Die strek is in een der meest woeste gedeelten van Boven-Tongkin gelegen. Niets valt den roover gemakkelijker dan om van de boschrijke streken van Thai Hguyen naar de bosschen van Phuc Yen uit te wijken, en omgekeerd.

De gevangenneming van Voisin heeft te Hanoi heel wat onrust veroorzaakt. Een oud-officier, Leroy d'Étiolles, leidde eene rumoerige bijeenkomst, waarin evenals ten vorigen jare bij de ontdekking van het complot, dat eenige Annamieten hadden gesmeed om een deel van het garnizoen te vergiftigen aangedrongen werd op maatregelen, om de veiligheid der blanke kolonisten te verzekeren.

Ook de Fransche pers in de kolonie verklaart dat de veiligheid der Europeanen is bedreigd, en eischt dat afdoende maatregelen worden getroffen in het belang van die veiligheid.

De onrust zal er onder de blanke kolonisten nog wel zijn toegenomen sedert gebleken is, dat onder de inlandsche geestelijkheid in het nabijgelegen Annam eene oproerige stemming moest worden vastgesteld. Het waren evenwel niet bonzen, maar inlandsche katholieke priesters, die tengevolge van een door den resident van Annam gehouden onderzoek te Vinh werden in hechtenis genomen wegens deelneming aan eene oproerige beweging.

De gouverneur-generaal Klobukowsky seinde tevens, dat de fransche zendelingen in deze aangelegenheid hunne medewerking aan het bestuur hadden verleend.

Dat de oproerige beweging nu reeds aanhangers vond onder de voorgangers van een aan de bevolking in haar geheel vreemden godsdienst, geeft zeker stof tot nadenken.

Behalve onrust heerscht er ook ontevredenheid onder de fransche ingezetenen van Tongkin en de andere deelen van Indochina.

Den 5en Juli deelde de gouverneur-generaal, Klobukowsky, in eene bijeenkomst, waaraan ook werd deelgenomen door de vertegenwoordigers der Fransche distilleerderijen, mede, dat de loopende contracten voor den verkoop onder de alcohol-regie niet zouden worden hernieuwd, terwijl hij tevens te kennen gaf, dat hem was opgedragen te vragen welke schadeloosstelling werd geëischt voor den afkoop dier contracten, waarvan de duur zich nog over eenige jaren uitstrekte.

De Kamer van koophandel te Hanoi, die waarschijnlijk reeds eenige verlevendiging van den handel voorzag, door den te verwachten invoer van spiritualiën uit den vreemde, bood den gouverneur-

generaal onmiddellijk na zijne verklaring een adres aan, om van hare instemming te doen blijken.

Dat adres gaf echter in geen deele de meening weer van de Franschen te Hanoi, die geen oogenblik meenden te moeten laten voorbijgaan, om den indruk van dat adres weg te nemen.

De distilleerderijen, die door bedoelden maatregel zouden worden getroffen, verschaffen toch brood en werk aan eenige honderden fransche beambten en ongeveer 10.000 inlandsche ambtenaren. Vele miljoenen piasters, die de algemeene kosten der distilleerderijen uitmaken, komen jaar in, jaar uit, aan Indo-China ten goede, waarvan al weer velen voordeel trekken.

Slechts weinige uren waren verlopen na het bekend worden van het adres der Kamer van koophandel, toen reeds een protest door bijna alle kiezers van dat lichaam was geteekend, waarop de leden dier Kamer zich genoodzaakt zagen hun mandaat neder te leggen.

Toen het bericht hiervan te Parijs ontvangen werd, besloot de parlementaire commissie voor de buitenlandsche en koloniale aangelegenheden dat een onderzoek zou worden ingesteld naar het financiële en fiscale stelsel in Indo-China, en werd de afgevaardigde van Cochinchina, Delonale, met dat onderzoek belast.

Vervolg opgave van bladen, tijdschriften enz., welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, die dagelijks, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur voor- tot 6 uur nam.

Wekelijksche handelsberichten v/h Ministerie van Landbouw enz. 15 Juli '09 No. 122.

Bandera Wolanda No. 34.

Javasche Courant No. 49.

Effectenblad van Ned.-Indië 24 Juni No. 24.

Maandblad tot bev. Ned. export 15 Juli Nb. 3.

Javabode van af 19 Juni tot en met 23.

Het Nieuws van den Dag van af 17 tot en met 23 Juni.

Bataviaasch Handelsblad van af 17 tot en met 23 Juni.

Soerabaiasch Handelsblad van af 16 tot en met 22 Juni.

Sumatra Post van af 18 tot en met 23 Juni.

Publicaties v/h Ned.-Ind. Landbouw-Syndicaat, Afl. 8.

Handelingen v/h 10e congres v/h Ned.-Ind. Landbouw-Syndicaat. Eerste en tweede stuk a.

Orgaan van het Alg. Syndicaat van Suikerfabrikanten op Java. Aflevering 6 met de bijbladen No. 22 t/m 25.

Tijdschrift der Mij. van Nijverheid, Juli.

Cultuurgids. Orgaan van het Algemeen Proefstation op Java. No. 11 en 12.

Oost- en West-Indisch literatuur-overzicht.

De vogels van Java.

No. 7 der Mededeelingen, uitgaande van het Departement van Landbouw (gelijk men weet een vervolg der hoogstbelangrijke serie-uitgave, getiteld: „Mededeelingen uit 's Lands Plantentuin”) bevat het 11e Deel der studie van Dr. J. C. Koningsberger over: De vogels van Java en hunne oeconomische beteekenis. Zeven jaren zijn verlopen sinds het verschijnen van het 1e deel van dit werk; veelheid van werkzaamheden van den schrijver was er de oorzaak van, zegt hij.

Dit 2e deel bevat het vervolg van Hoofdstuk IV (Zangers); V (De orde der duiven); VI (De orde der hoenderachtige vogels); VII (Orde der steltloopers- en waadvogels); VIII (De orde der zwemvogels).

Niet minder dan 52 (ongekleurde) platen vergezellen den tekst en verhoogen in niet geringe mate de practische bruikbaarheid van het boek.

Adatrecht in Ned.-Indië.

In deze rubriek vonden we meermalen gelegenheid de aandacht te vestigen op het werk van Prof. Mr. C. van Vollenhoven over het Adatrecht in Ned.-Indië (waarvan onlangs de 3e afl. het licht heeft gezien); thans heeft die Hoogleeraar in druk doen verschijnen een viertal voordrachten over dit onderwerp, gehouden aan de Nederlandsch-Indische Bestuursacademie, en getiteld: „Miskenningen van het adatrecht.” (Leiden, E. J. Brill), welke voordrachten achtereenvolgens handelden over: I. Inlandsche gemeenten; II. Beschikkingsrecht over den grond; III. Aard en inrichting van het adatrecht; IV. Het adatrecht op Java.

Tijdschrift voor het Binnenl. Bestuur.

De Juni-afl. brengt een artikel van den heer W. H. van der Haas over een veel besproken onderwerp van den laatsten tijd, n.l. de Boschpolitiek op Java, hetgeen men, zegt de schrijver, „beter gedaan had maar samen te vatten onder den meer bescheiden naam „gedoe” van ons Indisch Boscauwezen.”

Evenals zooveel anderen wijst ook deze schrijver op hetgeen door andere mogendheden tot stand is gebracht..... pardon, wellicht zal kunnen worden gebracht in de toekomst. Blootelijk op een uit een aan het Nieuws van den Dag van N.-I. ontleend telegram van den volgenden inhoud: „Boschkultuur in Engeland. Eene koninklijke commissie heeft in overweging gegeven de bebossching van een uitgestrektheid van 9 miljoen acres in het Vereenigde Koninkrijk. De jaartoe benodigde gelden zouden worden verkregen door eene leening. Men schat het daardoor verkregen inkomen van den Staat na 80 jaar op 17,5 miljoen Pond Sterling. Duizende menschen zouden daardoor werk krijgen”; blootelijk op deze mededeeling laat de schrijver volgen: „Goed voorbeeld — zegt men — doet goed volgen. Zal de Indische Regeering het voorbeeld volgen, haar door de Engelsche gegeven?”

Waar blijft de ernst, zouden wij willen vragen?

Haria scarijft vervolgens onder: „Wetenswaardigheden uit de wetboeken”, over: „De terugvordering van een verloren of gestolen zaak van koopers en pandhouders, terwijl de heer A. M. Vermast het vierde vervolg geeft zijner Hippologische verhandelingen.

Eindelijk bestaat de overige inhoud dezer aflevering uit een pennestrijd tusschen den controleur Nieuwenhuijs eenerzijds en den Redacteur van het Tijdschrift B.B., benevens den resident Engelbert van Bevervoorde anderzijds, over door den eerste gepubliceerde opstellen, waarbij ons de eer wordt aangedaan (het gebeurt niet zoo heel dikwijls!) dat uit het Oost- en West-Indisch Litteratuur-overzicht (Koloniaal Weekblad van 8 April 1909) een passage, op dien pennestrijd berekking hebbend, letterlijk wordt overgenomen. Ditmaal volstaan we met het vermelden der betrekkelijke onderwerpen, welke de pennen in beweging hebben gebracht, n.l. Over het tekort aan Indische ambtenaren en over de mogelijkheid om het aantal controleurs bij het Binnenl. Bestuur op Java en Madoera te verminderen.

Eigen Haard.

Scheen in den laatsten tijd de eertijds zoo ruim vloeiende bron van bijdragen over Indische kunstnijverheid enz. te zijn opgedroogd, thans begint ze blijkbaar weer te vloeien, al is het ook druppelsgewijs. In een vorig overzicht althans konden wij melding maken van een opstel op dit gebied in het Tijdschrift Op de Hoogte, van den heer J. E. Jasper, en nu weer bevat het jongste Nr. van Eigen Haard van dezelfde hand een geïllustreerd artikel over: *De huisvlijtschool van Ngawi*, welke volgens den schrijver „vooral bij de Jong-Javanen in den laatsten tijd een gestadig toenemende belangstelling vindt. „De school wordt bezocht door jonge mannen van 16 tot 24 jaar oud; zij zijn niet alleen van Ngawi, maar ook van andere plaatsen afkomstig; er zijn er zelfs uit Kedoe. Zij, die niet van Ngawi afkomstig en wier ouders onvermogen zijn, ontvangen voor huisvesting en voeding een toelage van f 2.50 per maand; vier der meest bewaarde leerlingen kunnen voor hun arbeid ieder een toelage van f 3.— ontvangen. De huisvlijtschool van Ngawi bestaat nu reeds twee jaren en zal binnenkort teitelijke resultaten moeten toonen.” Blijkens de onderschriften der illustraties ontvangen de leerlingen les in teekenen, vlechten, houtsnijden, hoornbewerking, vormen van aardewerk, enz.

De Katholieke Missiën.

In aansluiting bij het overzicht der vorige week waarin melding werd gemaakt van een belangrijk opstel over Begrafnisplechtigheden bij de Papoeas zij de aandacht gevestigd op een geïllustreerde ethnographische bijdrage van denzelfden aard in bovengenoemd zendingstijdschrift, getiteld: *Het familieleven bij de Papoeas*, door Pr. H. Wortel.

Weekblad voor Indië.

In No. 8 van den 7en jaargang vraagt Felix: „Moeten Inlander en Chinees Nederlandsch leeren?” Het antwoord mag z.i. niet anders dan bevestigend luiden, want „1o. er zal meer toenadering ontstaan tusschen de heterogene deelen der bevolking van deze kolonie, die dan niet langer als vreemden tegenover elkander zullen blijven staan, ook al wonen zij hun leven lang in elkanders nabijheid, en 2o. het Nederlandsch kennen en spreken zal worden een kenmerk van ontwikkeling en beschaving voor den Aziatischen bewoner dezer landen en dus, zijn eerzucht geprikkeld zijnde, zal hij niet verzuimen om het zoover te brengen.”

Als de schrijver dan vervolgens o.m. nu de brengt aan Prof. Kern voor zijne pogingen tot verbreiding der Ned. taal onder de Inlanders, zegt hij:

„In 1886 werd de Nederlandsche taal voor alle kweekscholen voor Inlandsche onderwijzers van het leerplan afgevoerd..... De intrekking steunde op de overweging, dat zodoende het naar veer overtuiging groote struikelblok voor de vorming van geschikte Inlandsche onderwijzers, waar noodig of wenschelijk, kon worden weggenomen.”

„De tijden veranderen en de zienswijzen ook. Het „groote struikelblok” is weer ingevoerd, en gelukkig ook.”

„Want van de onderwijzers, en voornamelijk van de Inlandsche onderwijzers, moet het komen. Daarom zou het ook gewenscht zijn, wanneer de Regeering, gebruik makende van haar recht van controle op de gesubsidieerde particuliere scholen, het daaraan kon en wilde leiden, dat ook van de onderwijzers aan die scholen het kennen van en onderwijzen in het Nederlandsch werd geëischt, zoo niet dadelijk, dan in de toekomst.”

„Over een vereenvoudiging van onze taal ten behoeve van de Aziatische leerlingen zou te spreken zijn, en is reeds gesproken.”

„De illusie van een Groot Nederland in Azië zal wel altijd een illusie moeten blijven. Een tropische plantagekolonie kan geen volkplanting worden. Maar een door Nederland en het Nederlands tot ontwikkeling gebracht en daardoor aan het oude Moederland verkocht Insulinde behoeft geen ijdel droombeeld te heeten. Dat kan!”

Van de overige bijdragen in dit Nr. van het Weekblad worden genoemd: Het jubileum van het Nieuw Prauwenvaar (met ill.) door C. — Het vijftien-zeventigjarig jubileum der suikerfabriek Santanenlor (met afb.). — Het bloemencorso te Semarang (met ill.) door E.

De Indische Mercur.

Inhoud van het Nr. van 13 Juli: Over rietwas en de mogelijkheid zijner technische winning (Acad. proefschrift van A. Wijnberg), door H. C. Prinsen Geerlig. — De suikerindustrie op de Philippijnen. — De gouvernements getah-pertja-onderneming „Tjipetir.” — Djocjasche Landhuurders-vereening. — Vereening tot bevordering van landbouw-nijverheid te Djember. — De theehandel van Britsch-Indië in 1908-09. — Kultuurberichten. (De Suikerbond. — Het landbouw-congres te Bandoeng. — Proefneming met kopra-bereiding door den kleinen landbouw in Corone, Suriname). — Kleine mededeelingen (Bekendmakingen betreffende vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen en onderzoekingen. — Een nieuw hoofdgebouw voor de Deli Spoorweg-Maatschappij en andere bouwplannen te Medan. — Handel van Balik Pappan. — Javaansche koelies in Australië. — Scheepvaartverkeer door het Suezkanaal in 1908 (een belangrijke statistiek, waaruit o.m. blijkt, dat Nederland, wat de tonnenmaat der schepen betreft, de derde plaats inneemt na Engeland en Duitsland, en dat, waar de handel in dit opzicht van Engeland niet onbelangrijk bij 1907 vergeleken is achteruitgegaan, van Nederland daarentegen een belangrijke vooruitgang valt te constateeren). Het Panamakanaal en de Antillen, enz.) Financiële berichten en verslagen, benevens de overige vaste wekelijksche rubrieken.

Cultura.

Cultura, uitgave van de vereening van oud-leerlingen der Rijksinrichtingen van Land-, Tuin- en Boschbouwschool te Wageningen, bevat in het Juli-Nr. een voor belanghebbenden stellig interessante, (fraai geïllustreerde) bijdrage van den heer F. A. von Sturler, getiteld: *De mangroven als looistofproducenten*. De schrijver vestigt er de aandacht op, dat de mangrove-boschen der tropische kusten, ook in onze Oost, een voorraadschuur van looistof bevatten, doch dat men, op een enkele uitzondering na, nergens tot exploitatie dier boschen is overgegaan, hetgeen trouwens eenigszins begrijpelijk voorkomt, als de schr. zelf opmerkt, dat „het nog een open vraag is, of de uitvoer winstgevend zal zijn.” Achtereenvolgens geeft hij een beschrijving der kusten; botanische en scheikundige bijzonderheden van de mangrove; oogst en bereiding en voorts een overzicht van de bestaande literatuur.

Tijdschrift voor veeartsenijkunde.

In de Juli-afl. van dit te Utrecht verschijnende periodiek geeft de heer W. van der Burg, Militair paardenarts der 1e kl. m/v. eene uitvoerige leerrijke beschouwing over den Militair veterinaire dienst in Nederlandsch-Indië, een historisch overzicht bevattend, waarin de door het Gouvernement in den loop der tijden genomen maatregelen in oogenchouw worden genomen. Schrijver zegt aan het slot van zijn betoog: „erkend mag worden, dat er in de laatste 25 jaar in Indië heel wat is verricht gewor-

den, om aan de geneskundige behandeling en de verpleging van de dieren bij het departement van oorlog in verantwoording tegemoet te komen, zoodat de militair veterinaire dienst in Ned.-Indië, wat betreft zijn organisatie, den toets eener vergelijking met dien tak van dienst bij andere legers gerust kan doorstaan.”

Tenslotte zij gewezen op de verschijning van het practische Jaarboek voor Suikerfabrikanten op Java (14e jaargang 1909-10) met kaart, aangevende de ligging der suikerfabrieken van Java en Madoera. (Amsterdam, J. H. de Bussy), zoomede op het

Verslag van het mijnwezen in Nederlandsch-Indië over het 4e kwartaal 1908, dat in hoofdzak handelt over in die periode verleende of afgewezen mijnconcessiën; vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, enz.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 18 Juni 1909. No. 48.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Benoemd: tot predikant te Padang, R. W. F. Kijftenbel.

Tijdelijk belast: met de functiën van ass.-resident van Ceram de kapitein der inf. J. van Hecht Muntinga Napjus.

Benoemd: tot regent van Trenggalek, Raden Toemenggoeng Widjojosoewondo; tot onderwijzer 3e kl. te Poerbalingga J. Hommels; te Padang, N. Kampman; te Batavia N. van Wagtendonk; te Soemenep J. Lijbers; te Soerakarta B. van Beugen; te Menado P. Reichholt; tot onderwijzer 2e kl. L. A. Jacobs; tot id. 3e kl. B. van Beugen.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den officier van gezondheid 2e kl. J. D. Klankenberg; 2 jaar aan den kapitein der inf. P. van der Meijden; een jaar aan den id. N. W. van Gelder.

Uit de Javasche Courant van 22 Juni 1909. No. 49.

Benoemingen enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den onderwijzer H. L. Rozema en de onderwijzeres Mej. W. M. C. Glaser.

Ontslagen: op verzoek eervol de leerling-opziener bij het boschwezen W. Wilten; de koffie-inkooppanhuismeester te Tjiliboer, Mas Karjodidjojo.

Benoemd: tot adj.-afdeelingsschef bij de S.S. op Java S. A. Gonsalves.

Belast: met de waarneming der betrekking van directeur bij het dwangarbeiderskwartier te Mlaten, S. D. van der Spek.

Benoemd: tot telegraafopzichter Th. la Fontaine; tot opzichter B.O.W., A. L. Rups; tot leeraar aan de Koningin-Wilhelminaschool te Batavia Dr. A. C. de Kock; tot leeraar bij de H.B.S. te Semarang M. F. Onnen; tot opzichter S.S. op Java J. Huijsmans en E. A. L. Schmelzeisen; tot lid van den gewestelijken raad van Kedoe J. H. Thal Larsen; tot lid van den gemeenteraad van Blitar L. van Lissa; tot leeraar aan de Koningin Wilhelminaschool te Batavia F. W. Stapel; aan het Gymnasium Willem III aldaar L. P. J. Vermeulen; tot onderwijzer 1e kl. H. A. Boijmans; tot 2e id. H. M. Hofkamp; bij de fabriek der opiumregie: tot 2en boekhouder H. Schröder; tot commies J. W. Meelhuijsen.

Ontslagen: de assistent-wedono van Tawang Mas Rono Winoto.

Geplaatst: in de res. Oostkust van Sumatra de controleur H. W. du Cloux; in Amboina de id. G. M. G. M. Ingenluijff.

Tijdelijk belast: met de waarneming der betrekking van tijdelijk civiel gezaghebber (id. controleur) in het gouv. Sum. Westkust de 2e luit. der inf. C. Marcus.

Benoemd: tot onderwijzer 3e kl. te Bandoeng M. H. A. Tummers; id. 2e kl. te Madoera W. Clason; tot id. 3e kl. D. G. van der Pijl en K. van der Veer.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den kapitein-intendant H. G. C. Denis en den 1en luit. der inf. J. E. Scheffer, benevens aan den militairen architect der genie C. W. van Oijen.

Ontslagen: op verzoek eervol de kapitein der inf. H. J. G. W. Aussens en de officier van gezondh. 1e kl. J. J. V. Haak; als commandant der 3e mil. afl. op Java, de generaal-majoor der inf. G. M. Bleckmann, wordende nij benoemd tot chef van het wapen der infanterie.

Ingedeeld: bij het hoofdbureau van den generaal staf, de kapitein R. Boonstra.

Ontslagen: eervol uit zijn betrekking de gezaghebber bij de gouvernementsmarine P. Engelkes.

PASSAGIERSLIJST.

Passagierslijst van het s.s. „Tabanan”, Kapt. H. le Clercq, verrooken van Batavia 24 Juni 1908, aangekomen te Marseille 17 Juli 1909.

D. L. van den Berg met echtgen.; Mej. J. de Bruijn; A. de Bruijn met echtgen en 1 kind; A. C. van Braam Heuckgeest; H. Bisschop van luinen; F. A. G. Douwes Dekker met echtgen.; W. J. Linger; H. A. de Groot met echtgen. en 3 kinderen; C. M. Hamaker; T. Heilwig; J. H. ten Hoet met echtgen.; Jongeh. A. J. Huber; Dr. F. C. W. Ithlow; F. Koeman met echtgen. en 1 kind; W. H. Meijer; A. van Nieuwenhuizen met echtgen. en 4 kinderen; V. F. Nijland; D. C. Poortman met echtgen. en 1 kind; H. P. Prillewitz; Jongeh. G. F. H. W. Rengers Hora Sicama; Mevrouw A. Ruijs geb. Jacometti; H. J. E. F. Schwartz met echtgen. en 2 kinderen; Mevrouw L. M. van Sluijters geb. Duran met 1 kind; Mevrouw J. van Sluijters; F. L. K. Storm van 's-Gravensande met echtgen. en 1 kind; T. L. Tan met echtgen. en zoon; Mevrouw de Wed. P. C. N. Tiedeman geb. d'Abe met 1 kind; Mevrouw L. A. Westerkamp; H. K. Wetselaar met echtgen. en 1 kind; G. Weijnschenk met echtgen.; Mevrouw J. W. C. Adana geb. van Kesteren; Mevrouw F. Braunsia; Jongheer M. Brest van Kempen; Mevrouw C. van Duran; C. Bakker; D. van der Elst; Jongeh. L. A. de Gruijter; P. C. Hombergen; F. M. Horn; H. Hoog met echtgen.; Mevrouw Hoog; W. P. Jagel; H. J. Kerliner van Essen met echtgen.; J. van Kooten; Mevrouw J. Kramer geb. Groenenboom met 3 kinderen; Jongeh. Lans; Jongeh. C. E. Mangelst; W. Mink; A. J. de Rambelje met echtgen. en 1 kind; Mevr. A. D. S. van Rees; H. F. Rensink; E. Spier; C. Stolk; H. van Straten; Mevr. W. J. Weselman geb. Bosch met 2 kinderen; Jongheer G. Wilms; Jongheeren E. J. en E. G. Wijers; B. J. van Wijk; R. J. van Wijk; R. van Wijk jr., benevens H. M. troepen en schepelingen.

Te Padang embarkeeren: Mevrouw H. van Berckel; Jongheer van den Bergh; Mevrouw van Drunen Littel; Dr. F. Reiseger met echtgen. en 2 kinderen; Duijts met dochter en 2 zoons; Mevr. Raven met 3 kinderen; Mej. Raven.

Naar Padang vertrekken: Mevrouw E. A. Baumer; R. C. L. Bosch met echtgen.; T. A. F. de Bruine; Mej. E. Honsen; S. Joëll; D. G. van der Pijl met echtgen. en 2 kinderen; Mevrouw Sadze en dochter; C. Vincenz; F. H. Vodegel; Mevrouw H. Gaster; E. Judah; W. Huisman.

Passagiers van het stoomschip „Kardi” gezagvoerder W. J. Boon, van Rotterdam naar Nederl.-Indië.

Te Rotterdam hebben zich ingescheept: Dr. S. Schoch en echtgenoot; F. Hogewind en echtgenoot; L. N. Molenaar met echtgenoot en 1 kind; P. van den Bos met echtgenoot en 2 kinderen; Mr. W. C. J. A. van Everdingen; J. Carpentier Alting; J. F. van Maren; P. S. Muns; Mevrouw Wed. E. Noltenius van Elsbroek—Loriaux; C. A. E. Saltzman; Mevrouw G. J. Fansent; Mevrouw F. Mooijman; Mevrouw E. de Vries—van Engers en 5 kinderen; J. W. A. N. Hoogenberk; J. de Jonge; K. Saman; C. Saman; Mevrouw Wed. C. Hoelen—Coert en 3 kinderen; G. Jellof; K. Thormann; J. de Breukelaar, echtgenoot en 2 kinderen; H. J. Knaap en echtgenoot; A. P. Poppe en echtgenoot; A. van Veluwen; E. P. Langhorst; S. Boonstra m. echtgen. en 1 k.; H. W. Ketjen met echtgen. en 2 kind.; Mevr. Wed. E. v. Dubben-v. d. Kraan.

Naar Southampton: S. N. B. Halberisma; Mr. A. Rueb; D. Hubert; A. J. Mulder; A. A. J. Mulder.

Naar Lissabon: W. F. Klaaze met echtgenoot 2 z. en 1 d.; Mevr. Panjer met zoon en dochter.

Naar Tanger: G. van Dulken en echtgenoot.

Naar Marseille: A. C. A. Perk en echtgenoot; Mr. J. A. M. Roelants; Mr. Romonde; R. B. van Wulfpen Palthe; J. J. Korthals van Schooten en echtgenoot; M. O. Wurfbain Jr.; Dr. A. R. Roosgaarde; Jonkvrouwe M. J. W. van Hogendorp; L. van Rinkhuijzen; A. L. H. Obreen; Jhr. van Stoetwegen; E. Cohen Tervoert; Mr. Jollis; Dr. C. W. J. Westerman en echtgenoot en 1 kind; N. Ernsting; W. L. Loggen; W. Kramer.

Te Marseille zullen zich inschepen: K. J. Weijermans met echtgenoot en 1 zoon; Th. J. A. Hilgers en echtgenoot; O. L. Hilfrick; L. D. van Cappelle; K. J. Schell en echtgenoot; W. J. Ruijs; Mevr. A. M. C. J. Beeger Hamers; E. A. E. Kalshoven met echtgen. en dochter; C. C. P. Vigelins met echtgen. en 2 kind.; J. C. Nahuijzen; M. Wiegant; J. Klaassen; S. L. Manson.

Naar Port-Saïd: B. Nederlof; D. de Kok; G. Ippel; D. Ippel; P. van Stek; P. Bakker.

Levensverzek. Mij. Arnhem.

Maatsch. Kap. Eén miljoen gulden (volteekend).

Bijkantoor te 's-Gravenhage: Kettingstraat 23,

Directeur W. J. FONTEIN.

Bijkantoor te Batavia: Kali Besar,

Directeur J. WILDEMAN.

Een en ander over uitrustingen van Officieren bij het Ned.-Ind. leger en Ind. Bestuurs-ambtenaren,

Voor een ieder, die vanuit Europa naar de tropen vertrekt, is de uitrusting voor de aanstaande werkkring, onder geheel andere omstandigheden, onder een geheel ander klimaat, een punt van groot gewicht. Maar voor geen der categorieën menschen, die hun beroep of bestaan vinden in onze Oost-Indische koloniën, maakt de uitrusting zulk een punt van gewicht uit, als voor Officieren van ons Indisch leger en onze Indische Bestuursambtenaren. Vooral voor de eerste, die naast stipte opvolging van de daarvoor verstrekte dienstorders zorg moeten dragen, dat hun uitrusting, of ten minste enkele onderdeelen, hun tot een werkelijk gemak zijn; dat alles werkelijk van praktisch nut, maar tevens van eerste kwaliteit is. Wat betreft het praktisch nut, daarin kan hun menigeen in voorlichten, maar wie of wat waarborgt hun een goede kwaliteit? Een beknopt overzicht bij een goede uitrusting behoorende zaken volgt hieronder zooals:

Een veldbed met klamboe — Een veldtafel — Een veldstoel — Een aluminium veldkeuken, die naast kleinheid, lichtheid in gewicht en gemakkelijk hanteer-vermogen moet paren. — Een binocle — Een lichte, goede veldflesch — Een sterke stalen koffer. (76 × 45 × 30 cm.) — Een petroleum snelkoker — Een goede, makkelijk draagbare filter — Een goed, hermetisch gesloten en juistlopend uurwerk — Reisdekens — Een gemakkelijk te verpakken veldlamp — Een goede verbandtrommel — Een goede, kleine zakapotheek — Nog vele andere dingen zijn op te noemen, zooals wapens, compassen, curvimeters enz. enz.

Wie is de betrouwbare leverancier van al deze voorwerpen en zaken? Wie heeft bewijzen gegeven van goede leveringskracht en groote betrouwbaarheid? Wie kan U al deze voorwerpen doen aanschouwen in hun onderling verband? Wie kan geheel, hetzij gij Officier, hetzij gij Bestuursambtenaar zijt, er voor zorgdragen, dat gij alles, Uwe geheele uitrusting, ook Uwe kleeding, ook Uwe wapens, ook Uwe instrumenten, goed en billijk geleverd krijgt?

Dit alles doet de

AGENTUUR- EN HANDEL-MAATSCHAPPIJ
V/H VAN WELY & MORET
Bazarstraat 50 DEN HAAG en Soerabaya.
Bezoekt onze showrooms en als gij dat gedaan hebt zult gij zeker die overtuiging met ons deelen.

N.V. Electriche Drukkerij

„Luctor et Emergo”

Amalia van Solmsstraat 2-4,

Telephoonn. 4424

=:

Den Haag

Gouden Medaille.

Paris 1900

Internationale Tentoonstelling Hygiene

Haargroeimiddelen

merk „CRINOFLOOR”

zijn de middelen waarvan men het succes kan verwachten. Men vraagt overtuiging daarvan aan, de vele attesten herstellende, welke gaarne op aanvraag thuis worden gezonden. Mondeling of schriftelijk ADVIES KOSTELOOS.

C. ROMELIJN, Haarkundige, Spui 25, Den Haag.
Eenig eigenaar.

CONDITIE BILLIJK. - NAMAAK VERBODEN.
Succes bijna altijd zeker.

NIEUW ARTIKEL.

De kleinste KINEMATOGRAAF der wereld wordt volgens bestelling geleverd met beelden of landschappen en geeft een duidelijke aanwijzing.

Per stuk f 10.—
Per 12 stuks f 120.—
Per 100 stuks f 1000.—

RECLAME-AANBIEDING

No. 311. Schwarzwaldler Hangklok beenen wijzers en cijfers en houtsnijwerk compleet met gewicht 12 stuks 12 gulden.

No. 312. Staanklok als voren, 12 st. f 12.—
No. 313. Koekoekhangklok met twee wijzen, heel- en halfuur koekoekpend, f 4.50. 6 stuks f 20.—

Het nieuwste zijn de volgende uurwerken: Hangklok No. 311A met electrisch licht. Prijs f 4.50. 6 stuks f 20.—

Staannde Wekker No. 521 met electrisch licht. Prijs f 5.—. 6 stuks f 23.—

Een druk op de knop aan het uurwerk en men heeft helder licht.

Levering na ontvangst postwissel franco of bij uitbetaling van 1/3 der bestelling, ook onder rembours doch dan vrucht voor rekening van den besteller.

VERZENDHUIS „MERCURIUS”
Groote Wijnbrugstraat 11 — ROTTERDAM (HOLLAND)

VACANT.